

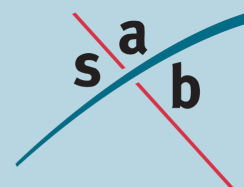
Flora- en faunaraapportage

Boven-Leeuwen, Florastraat

Gemeente West Maas en Waal

Datum: 4 november 2010

Projectnummer: 100197

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
1.2	Planomschrijving	4
1.3	Wettelijk kader	6
2	Quick scan flora en fauna	9
2.1	Onderzoeksmethode	9
2.2	Gebiedsbescherming	9
2.3	Soortenbescherming	11
2.4	Conclusie	15
3	Nader veldonderzoek flora en fauna	18
4	Mitigerende maatregelen / Ontheffingsaanvraag	19
5	Voortoets/ Oriënterende habitattoets	20
	Bijlage 1: literatuurlijst	

1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (*gebiedsbescherming*), de Flora- en faunawet (*soortenbescherming*) en eventuele andere betrokken natuurregeling. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten zijn te verwachten en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing noodzakelijk is. In deze flora- en faunarapportage worden de effecten op de aanwezige natuurwaarden besproken. De flora- en faunarapportage is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken:

1. **Inleiding.** Beschrijving van beoogde plannen, ligging van plangebied en de gevolgen van de ingrepen voor de huidige situatie en het wettelijke kader.
2. **Quick scan Flora en fauna.** Deze is gebaseerd op een eenmalige veldverkenning. In deze quick scan zijn op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), de beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten en een eenmalige veldverkenning, uitspraken gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in en in de directe omgeving van het plangebied. In de quick scan zijn uitspraken gedaan over de effecten van de plannen op nabijgelegen beschermde gebieden en op direct nabij het plangebied voorkomende (vaste rust- of verblijfplaatsen van) strikt beschermde flora en fauna. Hieruit volgt de conclusie of nader veldonderzoek naar strikt beschermde soorten noodzakelijk is en of een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet aan de orde is.
3. **Nader veldonderzoek flora en fauna.** Beschrijving van het nader onderzoek, indien dit uitgevoerd is. Hierbij wordt ingegaan op de kwalificaties van de onderzoeker(s), de data waarop de veldbezoeken hebben plaatsgevonden, de methode van onderzoeken, specifieke ecologische kenmerken van de soort en uiteraard de resultaten.
4. **Mitigerende maatregelen.** Als uit de resultaten van het nader onderzoek blijkt dat het plangebied in gebruik is door strikt beschermde soorten, dan dienen maatregelen te voorkomen dat de ecologische functionaliteit van het plangebied vermindert. Als SAB het opstellen van deze maatregelen verzorgt, dan worden deze beschreven in dit hoofdstuk. Mocht het opstellen van maatregelen niet afdoende zijn en is een **ontheffingsaanvraag** ex artikel 75 van de Flora- en faunawet alsnog aan de orde, dan staat deze ook hier.
5. **Voortoets of Oriënterende Habitattoets.** Dit is alleen in het geval wanneer negatieve effecten te verwachten zijn op (instandhoudingsdoelstellingen van) beschermde natuurgebieden. Aan de hand van de Effectenindicator van het Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) wordt een inschatting gemaakt van de mogelijk optredende effecten.

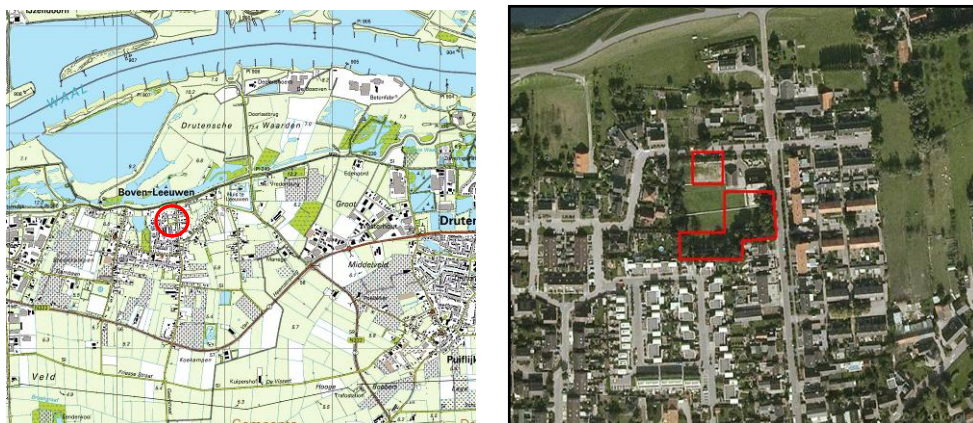
De onderzoeken in deze flora en faunarapportage zijn uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving (zie paragraaf 1.3). Bovendien zijn alle onderzoeken uitgevoerd volgens de door Gegevens autoriteit Natuur meest recent uitgegeven protocollen.

Gegevens flora en fauna

SAB streeft ernaar alle waarnemingen aan (bijzondere) soorten die verzameld worden tijdens flora- en faunaonderzoeken door te geven aan de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De invoer van gegevens in de NDFF leidt tot een beter overzicht van het voorkomen van (beschermde) soorten en daarmee tot een betere bescherming van deze soorten.

1.2 Planomschrijving

In Boven-Leeuwen (gemeente West Maas en Waal, provincie Gelderland) is aan de Florastraat de nieuwbouw van zeven woningen beoogd. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd, is toetsing aan de natuurreguleering. Voorliggend flora en faunaonderzoek is opgesteld door SAB en geeft een eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek. Omdat ten tijde van het veldbezoek al een deel van de voorbereidende werkzaamheden was uitgevoerd, is het niet meer mogelijk om een inschatting te maken van de effecten van het plan op de oorspronkelijke situatie. De inschatting die nu gemaakt is, heeft alleen betrekking op de huidige situatie.

Afbeelding 1: Globale ligging plangebied (luchtfoto: Google Earth, bewerking SAB).

Boven-Leeuwen ligt op een oeverwal zuidelijk van de Waal, ten westen van Druten en ten oosten van Beneden-Leeuwen. De directe omgeving van Boven-Leeuwen wordt gekenmerkt door open agrarisch gebied in het westen, zuiden en oosten en uiterwaarden van de Waal in het noorden.

Plangebied

Het plangebied bestaat uit een onbebouwd perceel binnen de bebouwde kom van Boven-Leeuwen. Het plangebied is gelegen op ongeveer 1.300 meter ten zuiden van de Waal en heeft een oppervlakte van circa 0,3 hectare. Aan de noordkant wordt het plangebied begrensd door de Esdoornstraat, ten oosten door de Florastraat. Aan de zuidkant en westkant ligt bestaande woonbebouwing. Aan de noordoostkant ligt een woning, op de hoek van de Florastraat en de Esdoornstraat. Voorheen bestond de oost-, zuid- en westgrens van het plangebied uit een bomenrij. Inmiddels is echter begonnen met voorbereidende werkzaamheden en zijn deze bomen al verwijderd.

In de huidige situatie bestaat het plangebied uit grasland en braakliggend terrein. Het plangebied wordt afgescheiden van de naastgelegen bebouwing door een hekwerk. In het noorden wordt het plangebied afgeschermd van de Esdoornstraat door beplanting met struiken. In afbeelding 2 is een globale indicatie gegeven van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Afbeelding 2: Impressie van het plangebied (Foto's: SAB, 2010).

Afbeelding 3: Inrichtingsvoorstel plangebied.

Beoogde ontwikkelingen

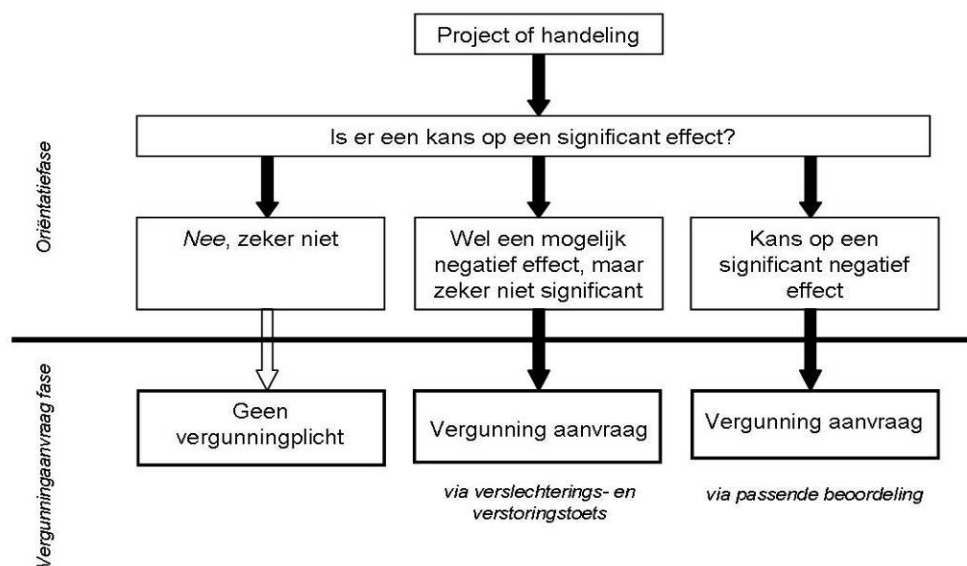
Het plan bestaat uit de realisatie van drie starterswoningen, twee seniorenwoningen en twee woningen op vrije kavels. De twee vrijstaande woningen worden gebouwd aan de Esdoornstraat en aan het Zonnewoud en worden ook op deze wegen ontsloten. Langs de Florastraat worden de rijwoningen gebouwd. Deze rijwoningen bieden plaats aan twee seniorenwoningen en drie starterwoningen. Voor de woningen is een parkeervak langs de rijbaan gepland. Daarnaast worden in het plangebied vijf garageboxen gebouwd en drie parkeervakken aangelegd achter de rijwoningen aan de Florastraat.

1.3 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

1.3.1 Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europees Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebied (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de al bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Afbeelding 4: Schematische weergave van de besluitvorming in relatie tot de NB-wet (1998).

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

1.3.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. Deze wet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

1. beschermingscategorie 1:

Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast;

2. beschermingscategorie 2:

Voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.

In zo'n gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;

3. beschermingscategorie 3:

Voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen een in de wet genoemd belang dienen en de gunstige staat van in-

standhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen van) leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

1.3.3 *Zorgplicht*

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop- grond- of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

2 Quick scan flora en fauna

2.1 Onderzoeksmethode

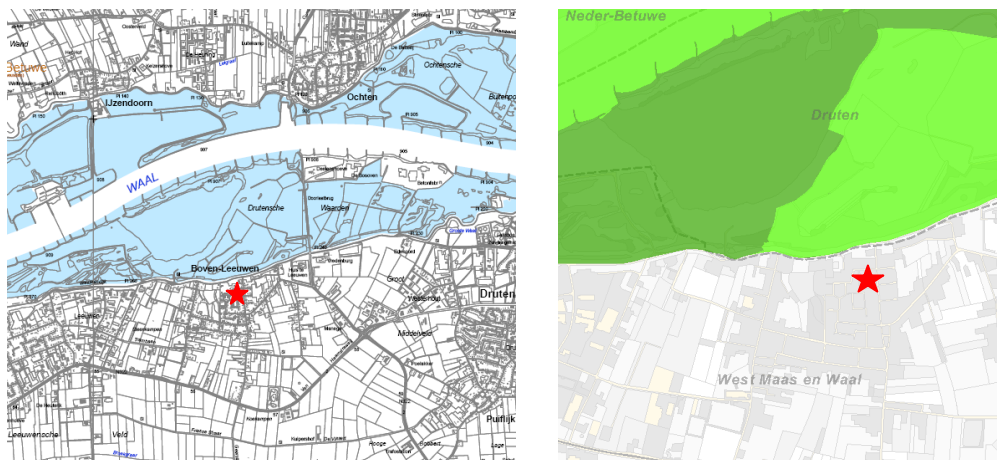
De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecooloog van SAB Arnhem B.V. Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997), Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland (Spitzen-van der Sluijs *et al.*, 2007) en diverse websites die de meest recente informatie verschaffen omtrent de verspreiding van soorten. Deze bronnen vermelden soortgegevens op uurhokniveau (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 2 november 2010 heeft een ecooloog van SAB Arnhem B.V. het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname. Zowel het tijdstip (buiten het groeiseizoen van sommige planten en deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroepen) als het eenmalige karakter zijn hiervoor niet toereikend.

2.2 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden.

2.2.1 Natuurbeschermingswet 1998

Figuur 5: Globale ligging plangebied (rood) nabij Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal' (links) en in de EHS: kernkwaliteit natuur (donkergroen) en nabij verweving (lichtgroen) (rechts) (bron: www.minlnv.nl, ontwerpkaart).

Uit de website van het ministerie van LNV blijkt dat het plangebied nabij het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal' ligt, op een afstand van 150 meter (zie figuur 5). Het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal' maakt tevens onderdeel uit van de EHS. Het plangebied ligt niet in, of nabij een beschermd Natuurmonument. Het dichtstbijzijnde beschermde Natuurmonument is 'Kil van Hurwenen', op ongeveer 20 kilometer afstand.

De uiterwaarden Waal omvatten het winterbed van de Waal en daarmee alle uiterwaardgebieden aan de noord- en de zuidoever van de Waal van Nijmegen tot aan Zaltbommel. De rivier vormt een dynamisch systeem, een samenspel tussen natuurlijke processen en menselijk ingrijpen. De Waal moet in perioden met hoge rivierafvoer 2/3 van de Rijnafvoer voor haar rekening nemen en is daarmee de grootste vrij afstromende Rijntak. Het is ook de meest dynamische riviertak van het Rijnsysteem. In perioden met hoog water vindt erosie en sedimentatie plaats en 'vormt' de rivier het landschap. Het karakteristieke rivierenlandschap bestaat uit een breed, voornamelijk laaggelegen, hoogdynamisch winterbed. De reliëfrijke uiterwaarden bestaan voornamelijk uit graslanden, afgewisseld met enkele akkers, bosjes, bomenrijen, moerasgebiedjes en geïsoleerde oude riviertakken (strangen en geulen). Veel uiterwaarden zijn vergraven voor zand en/of kleiwinning. In het westelijk deel van het gebied liggen twee uiterwaarden, die ook als Habitatrichtlijngebied zijn begrensd, de Rijswaard en de Kil van Hurwenen. Het gaat hier om uiterwaarden met oude meanders en hun oeverlanden en stroomruggen. Daarnaast liggen er enkele grote plassen (ontstaan door zand- en kleiwinning). Deze uiterwaarden bevatten soortenrijke glanshaverhooidanden, stroomdalgraslanden en open water, waar deels verlanding plaatsvindt.

Het gedeelte van het gebied 'Uiterwaarden Waal' dat nabij het plangebied ligt, is alleen aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Het gedeelte dat is aangewezen als Habitatrichtlijngebied bevindt zich op ongeveer 18 kilometer van het plangebied. Om die reden wordt hieronder alleen ingegaan op soorten aangewezen onder de Vogelrichtlijn. Het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Waal' is aangewezen als Vogelrichtlijngebied op basis van het voorkomen van Kleine zwaan, Brandgans, Nonnetje, Porseleinhoen, Kwartelkoning en Zwarte stern. Andere geregeld voorkomende trekvogels waarvoor het gebied van betekenis is als broed-, rui-, en/of overwinteringsgebied en rustplaatsen in hun trekzones, zijn de Aalscholver, Kolgans, Grauwe gans, Smient, Krakeend, Slobeend en Pijlstaart, Kievit, Grutto en Wulp.

Aangewezen Vogelrichtlijnsoorten zijn niet aangetroffen in het plangebied. Gezien de ligging buiten de grenzen van het beschermde gebied zijn directe effecten op het Natura 2000-gebied daarom uit te sluiten. Indirecte effecten (recreatie, trillingen, geluid, licht en verkeer) worden tevens niet verwacht gezien de afstand, tussenliggende elementen en kleinschalige ingreep binnen de bebouwde kom. Effecten van trillingen zijn weliswaar waarneembaar tot een afstand van 250 meter, maar deze effecten zullen tijdelijk van aard zijn (alleen tijdens de bouw). Bovendien zijn de aangewezen Vogelrichtlijnsoorten niet gevoelig voor de storingsfactor trilling. Licht- en geluidsuitstraling richting het Natura 2000-gebied wordt tegengegaan door omliggende bebouwing, bomen en de ligging van het plangebied achter de dijk (hoogteverschil van ongeveer 6,5 meter). De nieuwe woonhuizen zijn ontsloten op de Esdoornstraat, Florastraat en het Zonnewoud, waardoor geen sprake is van een significante toename in vervoersbewegingen op de dijk langs de uiterwaarden.

Geconcludeerd kan worden dat met de toekomstige plannen geen effecten op het Natura 2000-gebied zijn te verwachten. Een vergunningaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt met de plannen niet noodzakelijk geacht.

2.2.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied ligt niet binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De uiterwaarden van de Waal maken wel onderdeel uit van de EHS. Dit gebied ligt op ongeveer 150 meter afstand en is ook aangewezen als Natura 2000-gebied. Gezien de ligging buiten de EHS is geen sprake van directe aantasting van de EHS. In de toekomstige situatie neemt de bebouwde oppervlakte en het aantal inwoners toe. Het betreft de bouw van slechts 7 nieuwe woningen, waardoor er geen sprake is van een significante toename van het aantal recreanten in de uiterwaarden. Tussen het plangebied en de EHS is reeds bebouwing, wegen en een hoge dijk (6,5 meter) aanwezig, waardoor negatieve effecten van de plannen op de EHS niet worden verwacht.

2.3 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of versterking (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

2.3.1 Vaatplanten

Binnen het plangebied zijn geen potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten aanwezig. In het plangebied is al gestart met voorbereidende werkzaamheden. Bomen zijn verwijderd en de vegetatie is onlangs nog gemaaid. Van een stabiel ecosysteem is geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft. Tijdens het verkennende veldbezoek zijn alleen algemene soorten aangetroffen zoals onder andere Ridderzuring (*Rumex obtusifolius*), Tuinwolfsmelk (*Euphorbia pepus*), Kruidende boterbloem (*Ranunculus repens*), Klimop (*Hedera helix*), Fluitenkruid (*Anthriscus sylvestris*), Grote brandnetel (*Urtica dioica*), Herderstasje (*Capsella bursa-pastoris*), Straatgras (*Poa annua*) en Klein kruiskruid (*Senecio vulgaris*). Aangetroffen plantensoorten zijn kenmerkend voor een voedselrijk en verstoord ecosysteem. Strikt beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen.

2.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992) komen in de omgeving van het plangebied soorten als Egel (*Erinaceus europaeus*), Mol (*Talpa europaea*), Haas (*Lepus europaeus*) Hermelijn (*Mustela erminea*), Huisspitsmuis (*Crocidura russula*), Ree (*Capreolus capreolus*), Wezel (*Mustela nivalis*) en Konijn (*Oryctolagus cuniculus*) voor.

Algemeen voorkomende soorten

Binnen het plangebied zijn relatief weinig ruige delen aanwezig. Toch zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van algemeen voorkomende soorten als Egel (*E. europaeus*), Huisspitsmuis (*C. russula*), Mol (*T. europaea*) en kleine marterachtigen niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Strikt beschermde soorten

Volgens de verspreidingsgegevens zijn er geen waarnemingen bekend van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren in het plangebied en de directe omgeving. Negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet te verwachten.

2.3.3 Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Limpens, *et al.*, 1997) komen in de omgeving van het plangebied Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en Watervleermuis (*Myotis daubentonii*) voor. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals Gewone dwergvleermuis (*P. pipistrellus*) en Laatvlieger (*E. serotinus*) en boombewonende soorten als Rosse vleermuis (*N. noctula*) en Watervleermuis (*M. daubentonii*). Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruik maken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de Gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz). Andere soorten als de Rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, spleten en achter loshangende schors). De Watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende soorten vleermuizen

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. Binnen het plangebied komen geen gebouwen voor, zodat de aanwezigheid van gebouwbewonende soorten vleermuizen is uit te sluiten.

Boombewonende soorten vleermuizen

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangende schors. Binnen het plangebied komen geen bomen meer voor van voldoende omvang om vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen te herbergen. In het verleden kwamen langs de randen wel bomen voor, maar deze zijn al verwijderd met de voorbereidende werkzaamheden. In de huidige situatie zijn negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van boombewonende soorten vleermuizen op voorhand uit te sluiten. Het is onbekend of het verwijderen van de bomen heeft geleid tot negatieve effecten.

Vliegroutes

Vleermuizen maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Aan de randen van het plangebied stonden een aantal bomen die een duidelijk lijnvormig element vormden. Met de reeds uitgevoerde werkzaamheden is mogelijk een vaste vliegroute van vleermuizen verloren gegaan. Negatieve effecten van de toekomstige ontwikkelingen op vaste vliegroutes zijn op voorhand uit te sluiten.

2.3.4 Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half juli. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Het plangebied met struweel en bomen is geschikt als broedgelegenheid voor veel vogels.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

In het kader van de Flora- en faunawet zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Dit betekent dat nestlocaties van deze soorten het gehele seizoen beschermd zijn. Hierin worden vier categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Tijdens het verkennende veldbezoek zijn in het plangebied en de directe omgeving de volgende soorten aangetroffen: Merel (*Turdus merula*), Koolmees (*Parus major*), en Turkse tortel (*Streptopelia decaocto*). Geen van de aangetroffen soorten is jaarrond beschermd. Er zijn ook geen sporen of nesten aangetroffen van jaarrond beschermde soorten. Bovendien is er geen bebouwing en nauwelijks nog begroeiing aanwezig in het plangebied, waardoor er zeer weinig nestmogelijkheden zijn voor vogels. Negatieve effecten op jaarrond beschermde vogelsoorten worden niet verwacht.

2.3.5 Amfibieën

Stichting RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland) verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen en publiceert deze jaarlijks op het internet (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën voor zoals Kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*), Gewone pad

(*Bufo bufo*), Bruine kikker (*Rana temporaria*), Bastaardkikker (*Rana klepton esculenta*) en de meer strikt beschermde soorten Kamsalamander (*Triturus cristatus*), Rugstreeppad (*Bufo calamita*) en Poelkikker (*Rana lessonae*) voor.

Algemene soorten

Algemene soorten, zoals Bruine kikker (*R. temporaria*) en Gewone pad (*B. bufo*), die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken, zijn gezien de binnen het plangebied gelegen habitats niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Strikt beschermde soorten

Binnen het plangebied en in de directe omgeving zijn geen watervoerende elementen aanwezig. Voortplantingslocaties van strikt beschermde amfibieën zijn daarom uit te sluiten in het plangebied. Als landhabitat geven kamsalamanders en poelkikkers de voorkeur aan kleinschalige landschappen met opgaande, groene elementen als hagen, houtwallen, rijen knotbomen, rietkragen en vochtige bosjes. Dergelijke habitats met groene opgaande elementen zijn afwezig in het plangebied. Negatieve effecten op vaste rust- of verblijfplaatsen van de strikt beschermde Kamsalamander en Poelkikker zijn niet te verwachten.

Tijdens de ontwikkelingen dient wel rekening gehouden te worden met de Rugstreeppad. De Rugstreeppad is een bewoner van zandige terreinen met een hoge dynamiek, zoals opgespoten terreinen en uiterwaarden van rivieren. Voor de voortplanting is de soort afhankelijk van ondiepe wateren die snel opwarmen, zoals tijdelijke poeltjes en plassen. Op het moment dat het plangebied bouwrijp gemaakt wordt door zand op te spuiten, kan er een geschikt habitat voor rugstreeppadden ontstaan. Indien de soort vervolgens aangetroffen wordt, is het noodzakelijk maatregelen te treffen om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Aanbevolen wordt dan ook om natte plekken te dempen en het plangebied zo kort mogelijk braak te laten liggen. Ook kan ervoor gekozen worden een paddenscherm rondom het plangebied te plaatsen.

2.3.6 Reptielen

Reptielen zijn over het algemeen gebonden aan structuurrijke vegetatie, vaak gelegen in weinig verstoorte biotopen. Soorten als Ringslang (*Natrix natrix*) en Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) kunnen voorkomen in gebieden met een relatief hoge verstoringsgraad. Volgens RAVON zijn in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen bekend van strikt beschermde soorten reptielen. Op basis van de verspreidingsgegevens en de binnen het plangebied aanwezige habitats (gemaaid grasland, braakliggende grond) is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk. Negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van reptielen zijn niet te verwachten.

2.3.7 Vissen

Binnen het plangebied en in de directe omgeving komen geen permanent watervorende elementen voor. De aanwezigheid van vissen is om die reden uit te sluiten.

2.3.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortgroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. Het plangebied ligt niet binnen een dergelijke biotoop. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de aanwezige habitats.

2.4 Conclusie

In het plangebied aan de Florastraat te Boven-Leeuwen (gemeente West Maas en Waal, provincie Gelderland) worden zeven nieuwe woningen gerealiseerd. Voordat deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

2.4.1 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden. Het plangebied ligt nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, te weten het Natura 2000-gebied "Uiterwaarden Waal". Dit gebied maakt tevens onderdeel uit van de EHS en ligt op een afstand van ongeveer 150 meter (hemelsbreed gemeten). Op voorhand zijn negatieve effecten van de plannen op dit gebied niet uit te sluiten. In hoofdstuk 5 worden de effecten van de plannen op het gebied "Uiterwaarden Waal" besproken.

2.4.2 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt). De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren. Door de werkzaamheden kunnen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard.

Algemene soorten

De meeste van deze soorten zijn beschermd, maar vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet (tabel 1). Hiervoor geldt dat aantasting van

vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algehele vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. Dit betekent dat voor deze soorten de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder ontheffing.

Strikt beschermde soorten

Voor soorten, die vermeld staan op tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, geldt dat bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd. Gezien de verspreidingsgegevens, aanwezige habitats en soortspecifieke eisen worden vaste rust- en verblijfplaatsen van strikt beschermde soorten niet verwacht binnen het plangebied.

Wel dient tijdens de werkzaamheden rekening gehouden te worden met de strikt beschermde Rugstreeppad. Deze soort geeft de voorkeur aan zandige terreinen met een hoge dynamiek en ondiepe plassen en poelen. Bovendien worden rugstreeppadden regelmatig waargenomen in de uiterwaarden van de Waal. In de huidige situatie wordt de Rugstreeppad niet verwacht in het plangebied, maar wanneer het terrein bouwrijp gemaakt wordt en er een zandig terrein met plassen gecreëerd wordt, kan het plangebied snel gekoloniseerd worden. Er wordt geadviseerd om voor aanvang van de werkzaamheden rondom het plangebied een paddenscherm te plaatsen, zodat padden zich niet kunnen vestigen in het terrein.

Verder kunnen bij de start van werkzaamheden in het broedseizoen broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels tijdens hun broedseizoen zouden kunnen verstoren. Werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten het broedseizoen of tijdens het broedseizoen, als broedende vogels binnen en in de directe omgeving van het plangebied uitgesloten kunnen worden.

	Jan.	Feb.	Mrt.	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Broedvogels												

Tabel 1: Indicatieve periode uit te voeren werkzaamheden. Groen: werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden. Oranje: werkzaamheden mogen uitgevoerd worden mits geen broedgevalen aanwezig zijn.

2.4.3 Nader onderzoek

Uit de quick scan is naar voren gekomen dat strikt beschermde soorten niet worden verwacht in het plangebied. Met de beoogde ontwikkelingen zijn geen negatieve effecten op strikt beschermde soorten te verwachten. Nader onderzoek wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

2.4.4 Aanbevelingen

Naast de consequenties die voortkomen uit de Flora- en faunawet is ook een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheems bes- en bloemdragende struiken en planten;
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van gierzwaluwen en huismussen. Deze beschermde soorten verliezen steeds meer nestmogelijkheden. In de huidige situatie zijn er geen geschikte nestmogelijkheden voor deze soorten aanwezig in het plangebied.

3 Nader veldonderzoek flora en fauna

Uit de quick scan flora en fauna blijkt dat het niet waarschijnlijk is dat strikt beschermde soorten (tabel 2 en 3) binnen het plangebied aanwezig zijn. Met de plannen worden negatieve effecten op strikt beschermde soorten niet verwacht. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Wel dient met de plannen rekening gehouden te worden met een tweetal algemene voorwaarden vanuit de Flora- en faunawet. Deze voorwaarden zijn altijd van toepassing:

1. in het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) mogen de vegetatie, bosjes en opstallen in het plangebied niet worden verwijderd. Werkzaamheden tijdens deze periode zouden leiden tot directe verstoring van broedvogels en het broedsucces. Alle vogels zijn beschermd. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren;
2. op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Zo dienen maatregelen te worden getroffen om bijvoorbeeld verstoring tot een minimum te beperken. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - voortijdig maaien van het plangebied zodat dieren wegtrekken;
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren in zomer, voorjaar en herfst ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren;
 - het slopen en rooien starten buiten het voortplantingsseizoen en het winter(slaap)seizoen. Zodat het plangebied ongeschikt is voor dieren.

4 Mitigerende maatregelen / Ontheffingsaanvraag

Vaste rust- en verblijfplaatsen of belangrijke onderdelen van het leefgebied van strikt beschermde soorten (tabel 2 en 3 soorten) worden niet verwacht binnen het plangebied. Hierdoor is geen sprake om voor de plannen een ontheffingsaanvraag ex artikel 75 Flora- en faunawet in te dienen.

Om te voorkomen dat de Rugstreeppad het plangebied koloniseert na het bouwrijp maken van het terrein, dient een paddenscherm geplaatst te worden. Het plaatsen van dit scherm dient te gebeuren voor aanvang van de werkzaamheden. Wanneer de Rugstreeppad zich in het plangebied vestigt, moeten de werkzaamheden onmiddellijk stil gelegd worden. Er is in dat geval sprake van overtreding van de Flora- en faunawet. Het plaatsen van een paddenscherm voorkomt dit.

5 Voortoets/ Oriënterende habitattoets

Het plangebied ligt niet in een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde gebied beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 betreft het Natura 2000-gebied "Uiterwaarden Waal". Dit beschermde gebied ligt op 150 meter afstand. Indirecte negatieve effecten van de beoogde ontwikkelingen op dit beschermde gebied zijn niet te verwachten op basis van afstand, tussenliggende elementen en de relatief kleinschalige ingreep binnen de bebouwde kom. Een uitgebreide voortoets wordt niet noodzakelijk geacht.

Bijlage 1: literatuurlijst

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Meijden, R. van der, 2005, Heukels flora van Nederland, 23^e druk, uitgeverij Wolters Noordhof, Groningen.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Spitzen – van der Sluijs, A.M., Willink, G.W., Creemers, R., Ottburg, F.G.W.A., de Boer, R.J., Pfaff, P.M.L., de Wild, W.W., Stronks, D.J., Schröder, R.J.H., de Vos, M.T., Soes, D.M., Frigge, P. & Struijk, R.P.J.H. 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985-2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Websites:

www.ravon.nl

www.vleermuis.net

www.vogelbescherming.nl

www.minlnv.nl

www.waarneming.nl